

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 2020
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

ΘΕΜΑ Α

Α1.

Ο συγγραφέας εστιάζει στους λόγους που καθιστούν την αναγνωστική εμπειρία λυτρωτική απόλαυση. Αρχικά, τονίζει ότι είναι δημιουργική και αβίαστη απομόνωση που δεν λειτουργεί για τον ίδιο ως μέσο αυτοπροβολής. Αντίθετα, του προσφέρει την ευκαιρία για ψυχική ανάταση και πνευματικό διάλογο με τους συγγραφείς χωρίς άγχος και προγραμματισμό. Καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, χάρη στη θεραπευτική της δύναμη, η λογοτεχνία προστατεύει ψυχικά, εξυψώνει και ενθαρρύνει τον αναγνώστη.

ΘΕΜΑ Β

Β.1.

- α. **Λάθος:** «Προσωπικά το θεωρώ μία δημιουργική ενασχόληση». «Δεν ασκώ πρωταθλητισμό ανάγνωσης ούτε διεκδικώ τον τίτλο του εκλεκτού αναγνώστη».
- β. **Λάθος:** «Εφηβος, όταν αρρώσταινα, καθόμουν στο σπίτι και αποτελείωνα ένα ολόκληρο μυθιστόρημα». «Αν στην εφηβεία μου έκλεβα χρόνο για διάβασμα, τώρα –τι ειρωνεία!– ο χρόνος αυτός ξανακερδίζεται».
- γ. **Λάθος:** «Πριν ακόμη το παιδί αρχίσει να γράφει, πριν του μάθουν, όσοι γνωρίζουν, να γράφει, έχει κιόλας εγγράψει στην τρυφερή μεμβράνη της μνήμης του τις πρώτες του εντυπώσεις από τη ζωή». ««Σ' έχω γράψει στην καρδιά μου», «είναι γραμμένο στη μνήμη μου», «απομένει ανεξίτηλο μέσα μου».
- δ. **Λάθος:** «Μέσα στην Ιστορία του κόσμου, οι φημισμένοι, οι άξιοι, οι μεγάλοι οι ήρωες». «Μέσα στην Ιστορία των Επιστημών, οι σπουδαίοι. Μέσα στην Ιστορία της Εκκλησίας, οι άγιοι. Μέσα στην Ιστορία των Γραμμάτων, οι αυθεντικοί συγγραφείς». «Όλοι αυτοί, καθένας με τον τρόπο του, γράφουν.»
- ε. **Σωστό:** «και θα μας οπλίζουν με κουράγιο» (Κείμενο 1, παράγραφος 7) «Ίσως γιατί το γράφειν –συνειδητό ή όχι, εκούσιο ή και ακούσιο, φανερό ή και κρυφό– αποτελεί την έσχατη, ακραία παρηγοριά για τη θνητότητα που τους πολιορκεί και που τελικά τους καταβάλλει». (Κείμενο 2, παράγραφος 5)

B.2.α.

Ο συντάκτης του κειμένου 1 στην πρόθεσή του να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη στο ζήτημα της λογοτεχνικής ανάγνωσης αξιοποιεί τα εξής σημεία στίξης:

Παράγραφος 7: «Γιατί η λογοτεχνία είναι αμόλυντη, κανένας ιός δεν θα τη μεταλλάξει, θα είναι πάντα εκεί». Η χρήση των κομμάτων οργανώνει ασύνδετο σχήμα με το οποίο ο συντάκτης προκαλεί θετικά συναισθήματα στον δέκτη σχετικά με την ευεργετική δύναμη της ανάγνωσης.

Παράγραφος 2: «- το θυμάμαι ακόμη». Με τη χρήση της μονής παύλας στο τέλος της περιόδου, ο συντάκτης παρουσιάζει εμφατικά την έντονη ανάμνησή του για μια αναγνωστική του εμπειρία από τα εφηβικά του χρόνια. Μέσα από αυτή τη διατύπωση αναδεικνύει τη δύναμη της ανάγνωσης.

[Μπορούμε ακόμα να αναφερθούμε στη διπλή παύλα και το θαυμαστικό: «-τι ειρωνεία!-> αποτελεί σχόλιο ειρωνικό]

Ταυτόχρονα, η ευαισθητοποίηση του αναγνώστη επιτυγχάνεται με μέσα από τα ακόλουθα σχήματα λόγου:

«χάνομαι μέσα στο κείμενο»: με τη χρήση της μεταφοράς εκφράζει την αγάπη του για τη λογοτεχνία και τον γραπτό λόγο, ώστε να την μεταφέρει με παραστατικό τρόπο στον αναγνώστη.

«Τέτοια νήματα έρχονται και γιατρεύουν την ψυχή»: ο συγγραφέας εδώ εκφράζει με τη μεταφορά τη θεραπευτική δύναμη της λογοτεχνίας στον συναισθηματικό μας κόσμο.

B.2.β.

Με το ερώτημα «Γιατί όλοι γράφουν ... από τον εαυτό του;» ο Κ. Τσιρόπουλος προσδίδει στο κείμενο ζωντάνια, αμεσότητα και διαλογικό τόνο. Έτσι, επιδιώκει να διεγείρει τον προβληματισμό και να δημιουργήσει γέφυρα επικοινωνίας με τον αναγνώστη, χαρακτηριστικό που συγκαταλέγεται στα γνωρίσματα του δοκιμίου.

B.3.

Ο άνθρωπος ανέκαθεν προσπαθούσε να αφήσει το αποτύπωμά του στο χρόνο. Η επιδίωξη αυτή, να αποφύγει τη λήθη, βρήκε απάντηση στη γραφή. Με αυτήν κάθε άνθρωπος αφήνει το στίγμα του στη μνήμη των ανθρώπων του άμεσου περιβάλλοντος, με μια επιγραφή, ένα έγγραφο, μια επιστολή του που διασώθηκε. Ορισμένοι, όμως, μένουν στη μνήμη περισσότερων, χάρη στα κείμενα που έγραψαν για τη θρησκεία, την Επιστήμη, τη Λογοτεχνία. Τελικά, μένει η γραφή, έτσι «μένουν» μαζί της και οι άνθρωποι.

Γ.

Το θέμα του ποιήματος είναι η καθολικότητα, η διαχρονική αξία της ποίησης. Το ποιητικό υποκείμενο δηλώνει ότι η ποίηση μπορεί να «φωτίσει» όλες τις στιγμές της προσωπικής ζωής του ανθρώπου. Έρχεται πολύτιμος αρωγός – συμπαραστάτης σε κάθε ανησυχία του, σε κάθε προβληματισμό του για τα «μικρά» και τα «μεγάλα» της ζωής. Αυτή τού παραστέκεται στις αμφιβολίες του, τους δισταγμούς του, τα ηθικά

του διλήμματα. Αλλά, κυρίως, η ποίηση -κατά τον ποιητή- αναδεικνύει τον ονειρικό – ουτοπικό χαρακτήρα της ζωής, που -έστω και σπάνια- καμιά φορά γίνεται πραγματικότητα. Οι ιδέες αυτές «υποστηρίζονται» υφολογικά από την αμεσότητα και την προφορικότητα – διαλογικότητα του β' ενικού προσώπου που κυριαρχεί στο ποίημα (ο ποιητής «συνομιλεί» με τον εαυτό του και με τον αναγνώστη), από την επανάληψη του «Εκεί που ...» («Εκεί που αναρωτιέσαι [...] εκεί που απορείς»), και από τον «καταιγιστικό» ρυθμό της επανάληψης και του ασύνδετου σχήματος («για πράγματα χλιοειπωμένα [...] για πράγματα που ξαφνιάζουν [...] για πράγματα [...]). Ο ακροτελεύτιος στίχος («Έκεί απάνω σε βρίσκει η ποίηση.»), τέλος, υπογραμμίζει την σπουδαιότητα της ποίησης.

Μπορώ να κατανοήσω, με βάση και το ποίημα, τον ρόλο της ποίησης, παρόλο που λόγω της ηλικίας μου και των ενδιαφερόντων μου δεν έχω ασχοληθεί ιδιαίτερα με την ανάγνωση ποιημάτων. Στο σχολείο πιο πολύ έχω έρθει σε επαφή με την ποίηση, ίσως επειδή ο χρόνος είναι λίγος (γεμάτος υποχρεώσεις), ίσως, πάλι, επειδή είμαστε «παιδιά των ηλεκτρονικών υπολογιστών». Αλλά, από την άλλη, αφήνω ανοιχτό το ενδεχόμενο για μια πιο συστηματική επαφή μ' αυτήν στο μέλλον, αφού -όπως επισημαίνει κι ο Τίτος Πατρίκιος- σε κάθε στιγμή της ζωής μας μπορεί «να μας βρει η ποίηση».

Δ.

1^η έκδοχή

Τίτλος: Το βιβλίο: Η ζωή μου!

Πρόλογος

Μελετώντας πρόσφατα δύο δοκίμια των σπουδαίων συγγραφέων Θ. Γρηγοριάδη και Κ.Ε. Τσιρόπουλου, με θέμα το βιβλίο, είδα για μία ακόμη φορά να ανοίγεται μπροστά μου ένας θαυμαστός κόσμος. Ιδέες, βιώματα και εικόνες που αποτέλεσαν καθοριστικό παράγοντα καλλιεργούν κάθε πτυχή της προσωπικότητας του ανθρώπου. Σε μια, όμως, εποχή που οι νέοι απομακρύνονται ολοένα και περισσότερο από την πνευματικότητα, άρα και την ανάγνωση βιβλίων, αναρωτιέμαι αυτή τι στιγμή ποια η δική μου σχέση με το βιβλίο στην καθημερινότητά μου. Πολλές οι διαπιστώσεις και οι σκέψεις που θα ήθελα να σας καταθέσω.

Ναι > Διαβάζω

α' σκέλος: σχέση μου με την ανάγνωση βιβλίων

- Εκπαιδευτικό βιβλίο στο πλαίσιο του σχολείου και της μαθητικής μου πορείας > σχολικό βοήθημα, σχολικό βιβλίο, μάθημα λογοτεχνίας και ιστορίας και άλλων μαθημάτων
- Λογοτεχνικό ανάγνωσμα (πεζογραφία, ποίηση) > ευχάριστη διαφυγή από την πίεση της καθημερινότητας
- Πλέον (σύγχρονη ψηφιακή εποχή) > ηλεκτρονικά βιβλία και ψηφιακές βιβλιοθήκες

β' σκέλος: βιβλίο και προσωπικός ελεύθερος χρόνος**Συνειδητοποιώ κάθε φορά που επιλέγω το βιβλίο:**

- Απομάκρυνσή μου από νόθες μορφές ψυχαγωγίας > επιλογή της ανάγνωσης ως δημιουργικός τρόπος αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου και φυγής από τη δύσκολη καθημερινότητα.
- Επαφή μου με τον κόσμο των ιδεών > πνευματική ενασχόληση σε μια εποχή πνευματικής νωθρότητας
- Τα ερεθίσματα που δέχομαι με βοηθούν να επικοινωνήσω πιο ουσιαστικά με τους φίλους μου
- Μετατροπή/αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου ως έναυσμα / ευκαιρία ενδοσκόπησης > ανθρωπογνωσία = αυτογνωσία), αλλά και γνωριμία μας με διαφορετικούς λαούς και πολιτισμούς («παράθυρο στον κόσμο»)

Επίλογος

Οδηγούμαι, λοιπόν, για μία ακόμα φορά στο συμπέρασμα ότι ο θαυμαστός κόσμος του βιβλίου συντελεί στη διαμόρφωση της προσωπικότητας όλων μας, αλλά και προσανατολίζει τον προσωπικό μας χρόνο σε μονοπάτια πνευματικής αναζήτησης και αυτοπραγμάτωσης. Η ανάγνωση μού έδειξε έναν νέο τρόπο ερμηνείας και κατανόησης όσων με περιβάλλουν. Άνθρωποι, λαοί, γεγονότα και πολιτισμοί πήραν άλλη αξία. Επιλογή ζωής, λοιπόν, το βιβλίο. Σε προκαλεί να νοηματοδοτείς τον κόσμο και να ανακαλύπτεις τον εαυτό σου μέσα από τις σελίδες του. Αποδέξου, λοιπόν την πρόκληση!

2^η εκδοχή**Τίτλος: Η σχέση μου με το βιβλίο****Πρόλογος**Βλέπε πρόλογο 1^{ης} εκδοχής**Περιορισμένη επαφή****α' σκέλος: σχέση μου με την ανάγνωση**

- Έχω καθημερινή επαφή με το βιβλίο > εκπαιδευτικό βιβλίο, λογοτεχνικό ανάγνωσμα, ψηφιακό βιβλίο
- Ωστόσο, θα ήθελα να είχα περισσότερο δημιουργικό χρόνο να αφιερώσω σε αυτό: Νιώθω ότι το επιβαρυνμένο σχολικό πρόγραμμα αλλά και η εμμονή του εκπαιδευτικού συστήματος στην αποστήθιση > απομάκρυνση από ανάγνωση. Πολλές φορές, μάλιστα, κούραση ίσως και αποστροφή για το βιβλίο.

- Παράλληλα, η απουσία δράσεων για το βιβλίο και η κυριαρχία νέων μορφών ψυχαγωγίας (π.χ. διαδικτυακά παιχνίδια) > έλλειψη εξοικείωσης μαζί του > παρόλο που αναγνωρίζω την αξία του > δεν καταφέρνω πάντα να διαβάσω βιβλία.

Εναλλακτικά

β' σκέλος

- Ναι μεν, όσες φορές επιλέγω το βιβλίο > απομακρύνομαι από νόθες μορφές ψυχαγωγίας, πνευματική ενασχόληση, φυγή από το άγχος και τη ρουτίνα της καθημερινότητας
- Επειδή, όμως, δεν επιτυγχάνω πάντα να το εντάξω στη ζωή μου, επιλέγω εναλλακτικές μορφές ψυχαγωγίας στον ελεύθερο χρόνο μου:
- Αθλητισμός
- Επαφή με φίλους - επικοινωνία
- Επαφή με φύση
- Διαδίκτυο > χρήση ψηφιακών μέσων, ενημέρωση, ψυχαγωγία

Διότι το βιβλίο απαιτεί εξοικείωση, χρόνο και πνευματική διαύγεια > δύσκολο για την καθημερινή μου ζωή μου ως μαθητή (πολλαπλές απαιτήσεις)

Επίλογος

Σίγουρα το βιβλίο συντελεί στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς μου. Και υπάρχουν στιγμές που προσανατολίζει τον καθημερινό μου χρόνο σε μονοπάτια αναζήτησης και αυτοπραγμάτωσης. Βέβαια, παρόλο που αναγνωρίζω την αξία του, συνειδητοποιώ ότι αδυνατώ να το εντάξω στην καθημερινότητά μου στο βαθμό που θα ήθελα. Αναρωτιέμαι, λοιπόν: μήπως οφείλουμε να αποδεχτούμε την πρόκληση και να επιδιώξουμε να ανακαλύψουμε τον θαυμαστό του κόσμο; Εγώ υπόσχομαι ότι τουλάχιστον θα προσπαθήσω ...